

Platvormitöö tegijate olukord Eestis

Platvormitöö on Eestis kujunenud oluliseks töövormiks, mis mõjutab majanduse konkurentsivõimet ja tööjõu kestlikkust. Valdonnas tõusevad esile kolm peamist väljakutset:

- **Platvormitöö polariseerumine:** Iseendale tööandjate seas läbiviidud küsitlus näitas, et platvormitöö jaguneb peamiselt kaheks: 46% vastanutest teeb veebipõhist tööd, mis eeldab üldjuhul kõrgemat kvalifikatsiooni, ning 29% vastanutest teeb kohapõhist tööd, mis on enamasti madala oskustasemega.
- **Sotsiaalkaitse puudulikkus ja ebastabiilsus:** läbiviidud küsitlusest selgus ka, et 14% regulaarsetest platvormitöö tegijatest on ilma ravikindlustuseta, töötuskindlustusega on kaetud vaid 32%. Ebapiisav ja ebakindel sissetulek ning keerukas regulatsioon takistavad platvormitöö tegijatel sotsiaalkaitsega seotud maksete tegemist.

Platvormitöö on tulnud, et jääda

Platvormitöö on Eestis muutunud oluliseks töövormiks, mis mõjutab nii tööturu struktuuri kui ka majanduse konkurentsivõimet.

Platvormitöö levik ei piirdu enam üksnes taksoteenuste ja toidukulleri tööga, vaid on laienenud uutesse sektoritesse, sealhulgas õigusnõustamisse, raamatupidamisse, tarkvaraarendusse, disaini ja sisuloome valdkonda, isiku- ja maja-

Platvormitöö on polariseerumas

Tartu Ülikooli poolt läbi viidud FIE, OÜ ja LHV ettevõtluskonto vormis platvormitööd tegevate inimeste veebipõhine küsitlus toob esile selge polariseerumise platvormitöö viisides. Kohapõhiseid töid, nagu kullerteenused ja sõidujagamine, mis üldiselt esimesena platvormitööga seostuvad, teeb küsitletutest regulaarselt umbes 29% (Joonis 1). Need tööd on valdavalt madalama kvalifikatsiooniga ja seotud füüsilise koormusega. Veebipõhised tööd, sealhulgas IT-arendus, disain, õigusabi ja sisuloome, moodustavad kokku oluliselt suurema osa ehk ligi poole platvormitööst (neid töid teeb 46% küsitletud platvormitöö tegijatest). Need pakuvad pigem kõrgema kvalifikatsiooniga spetsialistidele võimalust laiendada oma kliendibaasi ja siseneda rahvusvahelistele turgudele.

Lühiraport põhineb Arenguseire Keskuse ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi poolt tellitud platvormitöö uuringu esimestel vahetulemustel. Tellimus on jätk Arenguseire Keskuse tuleviku töö uurimissuunale, mille raames kaardistati platvormitööd Eestis aastail 2018 ja 2021. Platvormitöö uuringu viivad läbi TalTech, Tartu Ülikool ja Tallinna Ülikool ning see on rahastatud MKMi ja Eesti Teadus-agentuuri poolt. Uuring kestab 2026. aasta oktoobrini.

- **Töö intensiivistumine ja karjääri tupiktee:** kohapõhised tööd on üha enam ellujäämisstrateegia, mitte karjäärivalik. Paljud kohapõhise platvormitöö tegijad töötavad enam kui 50 tundi nädalas, mis koormab tervist ja piirab õppimisvõimalusi.

pidamisteenustesse. Eestis oli 2024. aastal registreeritud 17 platvormitööd vahendavat ettevõtet ja nende müügitulu Eesti turul ulatus kokku üle 21 miljoni euro. Nende paljude peakontor ei asu Eestis, kuid ühe suurima oma küll; Bolti konsolideeritud käive üle kõigi riikide ulatus 2024. aastal 2 miljardi euron. See näitab, et platvormimajandus on muutunud mitmekesisemaks ja on Eesti majandusse sügavamalt integreerunud.

On oluline märkida, et ainult 10% küsitletud regulaarsetest platvormitöötajatest teenib kogu sissetuleku platvormitöö kaudu; ülejäänud kombineerivad seda palgatöö või pensioniga.

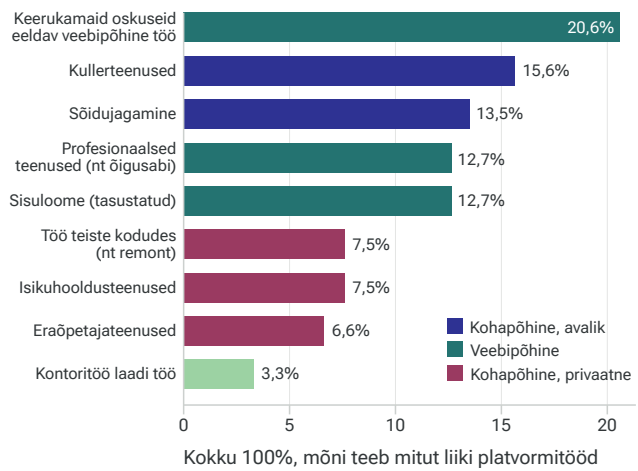
Seniste platvormitöö trendide jätkudes süveneb tööjõuturu polariseerumine. Uuringu käigus platvormitöötajatega tehtud intervjuude põhjal võib öelda, et kõrgema kvalifikatsiooniga spetsialistid kasutavad platvormi karjääris edasi liikumiseks, samas kui madalama sissetulekuga rühmad võivad jääda ebakindlasse ja kurnavasse kohapõhisesse töövormi.

Platvormitöö tegijate töökoormus kasvab ja töötingimused on heitlikud

Paindlikkust peetakse sageli platvormitöö peamiseks eeliseks, kuid uuring näitab, et paljude jaoks on see illusoorne. Kohapõhised platvormitööd on muutunud intensiivseks ja kurnavaks: ligikaudu veerand küsitletud kulleritest ja taksojuhtidest töötab üle 50 tunni nädalas, mõni isegi 70–100 tundi, kui täistööajaks loetakse Eestis 40 tundi nädalas. Selline koormus vähendab puhkeaega, kahjustab pikapeale tervist ja piirab võimalusi enesetäiendamiseks. Veebipõhised tööd on koormuse poolest leebemad (keskmiselt 51 tundi kuus küsitlute seas), kuid ka seal esineb ebastabiilsust ja tugevat konkurentsi, mis sunnib töötajaid leppima madalama hinnaga, kompenseerides seda enamate töötundidega.

Probleemiks on platvormitöötajate puudulik sotsiaalkaitse

Kuigi Eestis on loodud mehhanisme, mis võimaldavad iseendale tööandjatel (FIE, OÜ, ettevõtluskonto) tasuda sotsiaalkindlustuse makseid, on kaitse endiselt ebapiisav. Küsitluses osalenud regulaarsetest platvormitöötajatest 14% on ilma ravikindlustuseta. Töötuskindlustus on vaid 32%-l ning pensionimaksed riiklikku süsteemi teeb 31% küsitletud platvormitöö tegijatest. Ebapiisav sissetulek ja kõrged sissemakse määrad on uuringu raames tehtud intervjuudes toodud välja kui peamised põhjused, mis takistavad regulaarseid makseid sotsiaalkaitse saamise

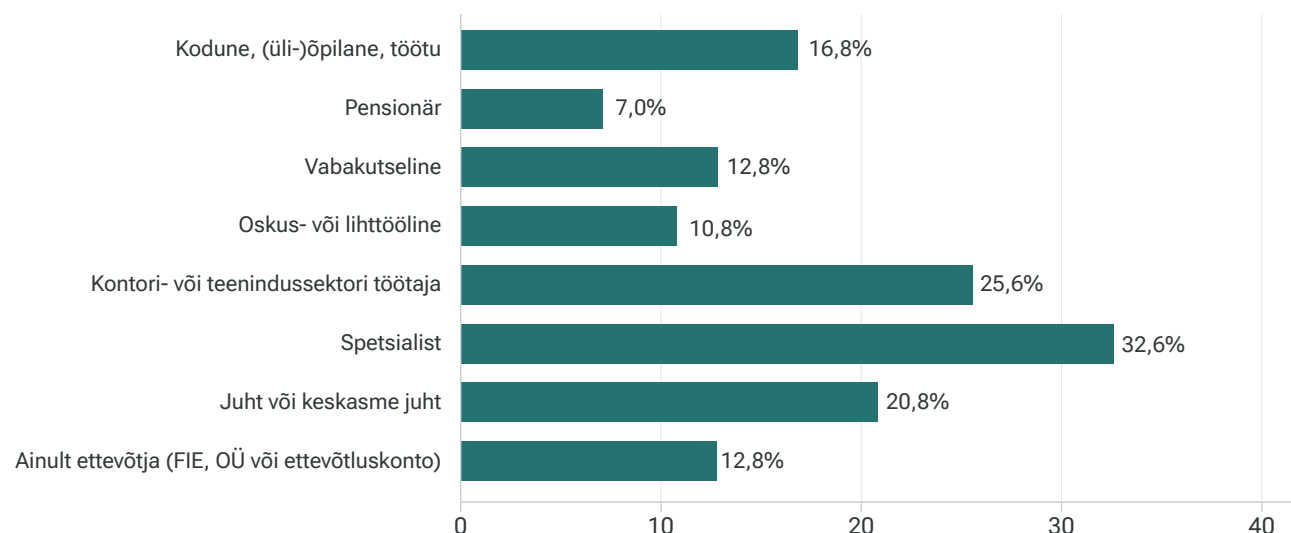
Joonis 1. Regulaarsete platvormitööde liigid (tehakse vähemalt kord nädalas)

eesmärgil. Maksete ebaregulaarsus tekitab olukordi, kus platvormitöö tegijal puudub mõnel kuul ravikindlustus.

Lisaks on paljud töötajad teadmatutes oma õigustest ja võimalustest, eriti välismaalased ja tudengid, kes kasutavad platvormitööd ajutise sissetulekuallikana. Intervjuud näitavad, et paljud platvormitöötajad ei tea, et ettevõtluskonto kaudu ravikindlustuse saamiseks peab teenistus ulatuma 2255 euronit kuus (2025. aasta piirmäär) ning see on tingimus, mida enamik ei täida.

Platvormitöö võib olla hüppelaud, kuid on tihti peale ka tupiktee

Platvormitöö mõju karjäärile on vastuoluline. Intervjuude põhjal nähakse veebipõhist tööd kui hüppelauda rahvusvahelistele turgudele ning võimalust arendada digioskusi, kuid pikas perspektiivis ei peeta platvormi stabiilseks karjäärikeskkonnaks. Paljud intervjuueeritud spetsialistid näevad platvormi pigem stardiplatvormina, mis aitab koguda kogemusi ja portfooliot, kuid soovivad hiljem liikuda püsivamate töövormide juurde. Kohapõhine töö on enamasti ellujäämisstrateegia, mis võib mingil eluetapil olla väga suureks abiks, kuid mis pikemas vaates ei toeta arengut ja võib viia karjääri „tupikusse“.

Joonis 2. Regulaarsete platvormitöötajate tööalane staatus, võis valida mitu vastust